

31.

KÁDÁR BÉLA (1877-1956)**Lapok a bécsi vázlatkönyvből, 27 db**

Ceruza, papír, 24x19 cm

Jelzés nélkül

Kezdő ár: 4 000 000 Ft / 13 115 EUR

Beccsérték: 7 000 000 – 10 000 000 Ft**Estimated value: 22 951 – 32 787 EUR**

A füzet két lapja lappang

KIÁLLÍTVA:

- Kádár Béla grafikai munkássága. Városi Művészeti Múzeum, Győr, 2000. január 7. – március 5. katalógus: 8.
- Melankolikus utazás. Kádár Béla. Szerk.: Gergely Mariann, Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002.

REPRODUKÁLVA:

- A modern magyar rajzművészet mestere: Kádár Béla. Városi Művészeti Múzeum, Győr, 2001. 27-55. oldal
- Melankolikus utazás. Kádár Béla. Szerk.: Gergely Mariann, Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002. 23-27. kép (Négy lap)

Kádár légüres térbe kerül a kommunikusával. Bár ő maga nem volt politikai üldözött, támogatók, hasonló gondolkodású művésztársak nélkül nem számíthatott megbízásokra, vásárlásokra. Így hát különösen kedvező fordulatot jelentett számára, hogy Scheiber Hugóval egy közös kiállításra kapott felkérést Bécsben. A Max Hevesi Galériában 1921 szeptemberében mutatta be kollekcióját. A tárlat szakmai sikere egyben menlevelet is jelentett a két művész számára. Kádár friss kapcsolatai révén a neves berlini galerista, Herwarth Walden többször is bemutatja a két művész alkotásait a német főváros közönsége számára a Der Sturm Galériában.

Valószínűleg a bécsi kiállítás rendezése során készülhetett azoknak a rajzoknak a többsége, mely az ún. bécsi vázlatkönyv néven váltak ismerté. A füzet már korábban, 1918 környékén a művész tu-

lajdonában lehetett. Erre enged következtetni néhány lap, mely még az 1910-es évek végén készülhetett vázlatokat is tartalmaz. A lapok döntő többsége viszont már az osztrák fővárosban született. A grafikák készülté során a művész Bécs külvárosi környezetéből, valamint kávéházainak világából inspirálódott. A vázlatfüzet sokáig a család leszármazottainak tulajdonát képezte, s csak az elhasználódó kötés tette szükségessé a lapok szétválasztását. Ennek köszönhető, hogy a mai napig egy tárgyegyüttest képez a füzet anyaga, melyből sajnos a többszöri tulajdonosváltás során kettő elkallódott.

A bécsi vázlatkönyv egy átmeneti, de annál fontosabb időszakot jelöl Kádár életművében. Az 1910-es évek dekoratív-realista ízű alkotásait köti össze a festő első expresszionista főműveivel. Ekkor bontakozik ki a festő erőteljes for-

mai torzításokra, a kompozíció központi szerepére épülő új stílusa, mely röviddel később Herwarth Walden egyik kedvelt festőjévé avatja az addig alig ismert magyar mestert. A 1910-es évek végére Kádár művészetében a szecessziós hatásokkal átítatott realista látásmód fokozatosan átalakult. Lírai érzelmekkel telítődnek grafikái és azonos értékű tónusokra, laza foltokra, vastag vonalakra redukálódnak a formák, amelyek ugyan még erősen kötődnek a látványhoz, de annak már csak lényegi mozzanatait tartalmazzák. Témái elsősorban a tájra, az enteriőrre és az arcképre korlátozódnak.

1920 körül a művész egyszerre több irányban kísérletezik. Egyrészt tovább egyszerűsíti a látványt, növelve az érzelmi, hangulati elemeket, amelyeket mindinkább az expresszív vonal közvetít. A vonalak csak körüljárják, nem követik hűséggel az eredeti formákat; például

az épületek függőleges falai meghajolnak, az elemek ellentétes irányba kezdenek feszülni a lapokon. A portrékon az alakok körvonalai organikus ívekben hajlanak. Másrészt a többalakos figurális jeleneteken gyakran tónusra koncentráltan felerősödik a világos-sötét kontraszt. Egyes testrészek a kompozíció kedvéért, élek mentén fényárnyéokra bontott formákká torzulnak.

Kádár a formát a tiszta vonallal, mint egyedüli képalkotó elemmel kívánta létrehozni rajzain. Az így elvonatkoztatott forma dinamikus erőt kölcsönöz az ábrázolt motívumoknak. Képei tehát kezdenek eltávolodni a valóságtól, hogy valami más, fontosabb mondanivalóra figyelmeztessen, új jelentést közvetítsen, ahol a vonal szuggesztív és öntörvényűvé, játékosan feszessé, a kompozíció pedig dinamikussá válik.

Kaszás Gábor

